

**ZESPÓŁ TEORII
RUCHOMEGO
OBRAZU**

zaprasza na konferencję naukową

CIĘCIE CIAŁ. RUCHOME OBRAZY

12–13 czerwca 2017

Instytut Kultury Polskiej

Uniwersytet Warszawski

Ruchome obrazy służą do przedstawiania/wizualizowania ciał, w procesie tym fragmentaryzując je i zarazem scalając. Ukazują ich wnętrza, otwierają je przed naszymi oczami, analizują i prześlizgują się po powierzchni; bywają także rozumiane jako odcieleśniające i odbierające materialność. Ciała w kinie, zwłaszcza te wizualizowane z wykorzystaniem narzędzi animacji czy technik cyfrowych, wydają się pozbawione ciężaru i niepodlegające prawom fizyki.

Podobnie wieloznaczny charakter ma refleksja nad ciałem obrazu i cielesnością widza. Z jednej strony chętnie mówimy o materialności taśmy filmowej, którą w ostatnich dziesięcioleciach powszechnie zastępują „niematerialne” nośniki cyfrowe. Na ile jednak jest to jedynie metaforyzacja, która ukierunkowuje i upraszcza nasze myślenie o obrazach cyfrowych? Ponadto, to właśnie media elektroniczne umożliwiły wyjątkowe zbliżenie ciał i obrazów, dzięki wykorzystaniu coraz lżejszych urządzeń rejestrujących, ekranów dotykowych, przenośnych odtwarzaczy i wreszcie coraz doskonalszych technik wizualizacji w medycynie. Tymczasem sam widz kinowy nadal postrzegany bywa jako bezcielesny, tożsamy jedynie z abstrakcyjnie ujmowanym zmysłem wzroku; to także uproszczenie, które można podać w wątpliwość.

Podczas konferencji dyskutować będziemy o problemie cielesności w relacji do ruchomych obrazów: artystycznych, naukowych i przynależnych do kultury popularnej. Tytułowe „cięcie ciał” zwraca uwagę na jednoznaczność i procesualność ingerencji ruchomego obrazu w ciało, wynikające z samej jego natury. Tę jednak naturę – nieuchwytnie ciało ruchomego obrazu – także chcielibyśmy poddać refleksji.

Zapraszamy do zgłaszania referatów wpisujących się w poniższe bloki tematyczne:

MONTAŻ I DEMONTAŻ CIAŁA W FILMIE

koordynatorzy: Aleksander Kmak, Paulina Kwiatkowska

konstrukcja i destrukcja ciała w obrazie filmowym // ciało a narracja // pornografia i seksualność w kinie // obrazy przemocy

Interesuje nas kreacyjny i destrukcyjny potencjał języka filmu w odniesieniu do sposobów wizualizowania i narratywizowania ciała w kinie. Kadrowanie, ruchy kamery, oświetlenie, a przede wszystkim montaż mogą z jednej strony służyć uspojnieniu – niekiedy fałszywemu, jeśli mamy na przykład do czynienia z dublerką/dublerem – konstrukcji ciał w filmie, wintegrowaniu ich w całość świata przedstawionego i struktury kompozycyjne obrazu. W konsekwencji te pozornie jednolite ciała filmowych postaci ułatwiają widzowi postrzeganie bohaterów jako spójnych również na poziomie psychologicznym i dobrze osadzonych w fabule filmu. Z drugiej jednak strony te same środki filmowe, choć zastosowane w innym celu i kontekście, mogą doprowadzić do rozpadu i dezintegracji filmowych ciał. Niekiedy ma to związek z sięgnięciem wprost po tematykę przemocy czy język pornografii, równie dobrze jednak ten destrukcyjny potencjał może dawać o sobie znać w kinie awangardowym czy artystycznym – chodziłoby o takie momenty, w których sam film jako opowiadanie staje się na tyle nieprzezroczysty, że uwidacznia konwencjonalny i umowny charakter ciał w nim przedstawionych. Chcielibyśmy zastanowić się nad tym, na jakie sposoby kino potrafi tworzyć i niszczyć filmowe ciała i jaki te strategie mogą mieć wpływ na filmową narrację oraz identyfikację widza z bohaterem.

PRACA OBRAZU / MATERIA FILMU

koordynatorki: Klaudia Rachubińska, Agata Zborowska

materializm // materialność i dematerializacja // widmowa obecność // praca obrazu // ciało filmu

W ramach panelu proponujemy potraktować obraz filmowy jako namacalne, działające ciało – zbadać jego materialność, przyjrzeć się jego pracy. Zależy nam na przekroczeniu dominacji iluzorycznego, zdematerializowanego obrazu nad jego wymiarem materialnym. Chcemy zastanowić się nad konsekwencjami napięcia między materialną obecnością ciała filmu, zwłaszcza w formie taśmy filmowej, a niematerialną, widmową obecnością obrazu filmowego, w tym zwłaszcza obrazów rejestrowanych ciał. Interesują nas nie tylko awangardowe działania na materii taśmy filmowej i artystyczne komentarze dotyczące pracy obrazu, ale też inne „nieartystyczne” i nieraz przypadkowe sposoby, w jakie ciało i praca obrazu filmowego materializują się – lub pozornie dematerializują – w polu doświadczenia widza. W tym miejscu warto upomnieć się również o kontekst społeczny i zapytać o to, jak praca obrazów przejawia się w obrazach pracy? A także o wymiar czasowy pracy – obecny w pracy obrazu, ale wpływający również na czas pracy kamery. Interesujące nas zagadnienia łączy również kategoria pracy afektywnej (i pracy afektów), obecna na poziomach doświadczenia pracujących obrazów i ciał.

PŁODNOŚĆ OBRAZU / PŁODNOŚĆ W OBRAZIE

koordynatorki: Klaudia Rachubińska, Matylda Szewczyk

rodzicielstwo // macierzyństwo // obrazy płodnego ciała // monstrialne rodzicielstwo // monstrialne potomstwo // body horror

Panel będzie obejmował tematy łączące się z przedstawieniami płodności w sztuce ruchomego obrazu oraz metaforyzujące sam obraz jako płodny. W pierwszym ujęciu panel obejmuje tematy związane z macierzyństwem lub rodzicielstwem ukazanym w obrazie, przy czym interesują nas zarówno przedstawienia pozytywne (macierzyństwo jako proces twórczy, wartościowany dodatnio) jak i negatywne: macierzyństwo potworne, w którym monstrialne bywa tak ciało matki, jak i rodzącego się dziecka. W tym drugim, szerszym rozumieniu mieszczą się tematy dotyczące medialnej tożsamości obrazów, która czyni je szczególnie „płodnymi” bądź podatnymi do wykorzystania jako twórcze (najprostszym skojarzeniem są tu obrazy cyfrowe jako umożliwiające daleko posuniętą swobodę ich użytkownikom i twórcom).

MAPOWANIE CIAŁA – KINO, MEDYCYNA, NAUKA

koordynatorzy: Marcin Stachowicz, Matylda Szewczyk

obrazy ciała w medycynie // wewnątrz ciała // mapowanie ciała // wewnątrz ciała jako metafora przestrzenna

W ramach panelu podejmiemy refleksję o różnych sposobach wizualizowania, za pomocą ruchomych obrazów, wnętrza ciała w medycynie, nauce, sztuce i w kulturze popularnej. Obiektem szczególnego zainteresowania będzie poszukanie takich obrazów, które, przedstawiając ciało, uciekają się do metafor przestrzennych, geograficznych czy nawet geopolitycznych. Ciało bywa w tym kontekście obszarem eksploracji, poznania, oswojenia, czasem zaś — zagarnięcia i zdominowania. „Ciała-krajobrazy”, po których ludzie nauki swobodnie „nawigują”, mogą również odzwierciedlać dominujące porządki społeczne czy polityczne, czego historycznym przykładem jest film *Fantastic voyage* z 1966 roku, ukazujący dosłownie rozumianą podróż zmniejszonych naukowców w głąb ludzkiego ciała. Obraz ten metaforyzuje zimnowojenną doktrynę interwencjonizmu wewnętrznego i zewnętrznego USA: „odzyskiwanie” mózgu czechosłowackiego naukowca jest oczywiście „odzyskiwaniem” państw bloku wschodniego dla demokratycznego Zachodu.

CIAŁO W FILMIE ANIMOWANYM

koordynator: Michał Mróz

film animowany // zabawki optyczne // latarnie magiczne // cyfrowe efekty specjalne

Panel będzie dotyczył kategorii ciała w ruchomych obrazach spoza kina „żywej akcji”. Mowa tu przede wszystkim o filmach animowanych, ale także wszelkiego rodzaju przedkinematograficznych formach ruchomych obrazów tj. latarnie magiczne, zabawki optyczne czy teatr optyczny, a także współczesne cyfrowe efekty specjalne. W kręgu zainteresowań znajdować się będą te obrazy, w których ruch tworzony jest w sposób sztuczny, nie poprzez rejestrację ciągłą, jak ma to miejsce w większości filmów aktorskich czy dokumentalnych. Czy w świecie stworzonym przez środki plastyczne lub wygenerowanym komputerowo można mówić o obecności ciała?

CIAŁO WIDZA

koordynatorzy: Piotr Fortuna, Małgorzata Szubartowska

dyscyplinowanie ciała widza // fenomenologia percepcji zmysłowej a doświadczenie kina // materialna nieobecność widza na ekranie i filmowe próby jego ucieleśnienia // nowe technologie widzenia a ciało widza // ruchome obrazy a ucieleśniony afekt

Instytucja kina została zaprojektowana w taki sposób, aby wyłączyć ciało z doświadczenia widza. Modelowy widz, unieruchomiony w fotelu i pogrążony w mroku sali projekcyjnej, miałby być czystą percepcją, samym widzeniem i słyszeniem, duchem wyizolowanym z otoczenia i przeniesionym w świat przedstawiony na ekranie. Doświadczenie widza w kinie nie jest jednak bezcielesne. Nie tylko ciało przypomina o sobie na różne sposoby, ale także sam obraz kinowy uwzględnia i stymuluje cielesność odbiorcy, na co wpływają m.in. rozmaite innowacje technologiczne, takie jak 3D, 4D, kino 360 stopni, kino interaktywne czy rzeczywistość wirtualna. Interesują nas sposoby, w jakie obraz może uwzględniać i problematyzować materialność swojego odbiorcy oraz jak owe technologie rozszerzające percepcję ruchomego obrazu o inne zmysły kształtują sposób doświadczenia kina. Poszukujemy odpowiedzi na pytanie, czy ekran kinowy może być lustrem, w którym odbijałoby się ciało widza, lecz także do jakiego stopnia sposoby, w jakie kino dyscyplinuje ciało widza i praktyki cielesne związane z oglądaniem ruchomych obrazów wymuszają pewne sposoby widzenia, np. uruchamiając kategorię anamorfozy.

Organizatorzy: Zespół Teorii Ruchomego Obrazu działający w Zakładzie Filmu i Kultury Wizualnej, IKP UW.

Prosimy o przesyłanie abstraktów (ok. 1000 znaków) wraz z krótką notą biograficzną i afiliacją na adres ruchomeobrazy2017@gmail.com do **15 kwietnia 2017**. W tytule maila prosimy o wskazanie wybranego panelu.

Do końca kwietnia poinformujemy o przyjęciu zgłoszeń oraz przedstawimy program konferencji. Nie przewidujemy opłaty konferencyjnej. Zapewniamy przerwy kawowe i lunche oraz materiały konferencyjne.

Planujemy publikację wybranych artykułów w postaci recenzowanej monografii naukowej.

Po dalsze informacje dotyczące konferencji i działalności **Zespołu Teorii Ruchomego Obrazu** zapraszamy na profil na Facebooku.